

DĚDICKÉ PRÁVO

Citáty

- Johann Kaspar Lavater, švýcarský básník, filozof a kněz 1741 - 1801

„Nikdy si nenamlouvejte že někoho dobře znáte pokud jste se s ním nedělili o dědictví“

- Niccolo Machiavelli, italský politik a spisovatel 1469 - 1527:

„Lidé rychleji oželí ztrátu otce než ztrátu dědictví po něm

- Woody Allen, americký scénárista, herec, komik, režisér 1935:

„Být chudý má své výhody. Když je vám 70, vaše děti vás neprohlásí za duševně chorého, aby získaly kontrolu nad vaším majetkem.“ — Woody Allen

Východiska „nového“ dědického práva

- Snaha o znovunavrácení tradiční šíře autonomie vůle zůstaviteli, odraz na první pohled patrná změna, místo dřívějších 26 §§ je dědické právo obsažené ve 245 §§
- Snaha o navrácení tradičních institutů, které z našeho dědického práva vymizely v 50. a 60. letech
- Hlavním pramenem při rekodifikaci dědického práva Obecný občanský zákoník z roku 1811
- Dalšími prameny rakouský, německý či švýcarský občanský zákoník

Hlavní zásady dědického práva

- Zásada zachování hodnot (motivační faktor)
- Zásada přechodu majetku na jednotlivce (logická přednost jednotlivců při zákonném dědění)
- Zásada familirizace (snaha o rodinnou soudržnost)
- Zásada rovnosti (konkretizace ústavního principu)
- Zásada univerzální sukcesse (nikoli absolutní!!)
- Zásada volnosti přijmout dědictví či odmítnout dědictví (autonomie vůle)
- Princip asistence veřejné moci při nabytí dědictví (ex offio pozůstal. řízení soudní)
- Delační princip

Pojmy dědictví a pozůstalost

- Pozůstalost je jmění zůstavitele nebo jeho část v okamžiku jeho smrti (§1475)
- Dědictví je ta část pozůstalosti, který skutečně připadne na dědice
- Pozor na zaběhlé termíny x nesprávnost
- „odkazuji“ –vyložit dle vůle zůstavitele, převážně jako „povolávám k dědění“

Předpoklady dědění

- 1. smrt zůstavitele
- 2. způsobilý dědic
- 3. existence jmění
- 4. dědický titul

Smrt zůstavitele

- Objektivní právní skutečnost
- Stanovení dle § 26/1,2 (důkaz smrti)
- Popřípadě dle § 73 a násl. (domněnka smrti)
- V případě pochybnosti kdy a kde § 27 a 28
- Matrika, resp. soud oznámí soudu skutečnost o smrti
- Ten zahájí řízení o pozůstalosti
- Jmenuje notáře (soudního komisaře) (na www Notářské komory lze nalézt jméno jmenovaného notáře pro daný případ)

DĚDICKÁ NEZPŮSOBILOST

(tradiční sankce ex offio vůči dědici –stav ex lege...)

- § 1481 – 1483
- Sankce za „špatné“ chování dědice (nikoli pouze potomka x vydědění)
- Není nutná aktivita či právní jednání zůstavitele, zakládající tuto sankci x od vydědění
- Soud přihlíží (měl by přihlížet☺) ex offio
- Dle §20 odst.1 z.ř.s soud povinen zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí, není omezen skutečnostmi od účastníků uvedenými

Důvody dědické nezpůsobilosti

- Úmyslný trestný čin x zůstaviteli, jeho potomkům, předkům, manželu
- Zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitele
- Ledaže mu zůstavitel toto chování **výslovně prominul**
- Domácí násilí (v den smrti musí probíhat rozvodové řízení)
- Zbavení rodičovské odpovědnosti, její zneužívání či zaviněné zanedbávání
- Potomek nezpůsobilého není sankcionován (i když vyloučená přežije zůstavitele, mimo domácího násilí)

Dědická nezpůsobilost pokračování

- NS 21 Cdo 2242/2012 – zničení listiny
- NS 21 Cdo 5543/2015 – zavrženíhodné jednání

Nezpůsobilý dědic: nemůže dědit, nemůže nabýt odkaz, nemá právo na povinný díl, avšak při výpočtu povinných dílů se k němu přihlíží

Nezpůsobilému manželu nebo rodiči nenáleží právo na nutné zaopatření podle § 1666/2 a §1668/1

Uvolněný podíl připadne buď povolanému náhradníkovi nebo ostatním závětním dědicům (pokud byli povoláni rovnodílně §1504 a 1505)

Pokud jim byl zůstaven konkrétní dědický podíl, pak uvolněný podíl připadne zákonným dědicům

Vydědění (volní jednání, nepřihlíží se ex offio, formální požadavky viz závět')

- §1646 – 1649 právní jednání zůstavitele, jimž ze zákonných důvodů zůstavitel vylučuje potomka z práva na povinný díl nebo jej zkracuje
- Dříve obligatorně právní jednání, dnes lze uvedení kauzy velmi rázně doporučit, jinak :
- §1648: není-li důvod uveden, je nutné aby byl následně zákonný důvod vydědění proti potomku prokázán
- Vydědění se automaticky vztahuje i na potomky vyděděného (mimo případů, kdy vydědění potomek předemře a mimo výslovně opačného přání zůstavitele a mimo vydědění marnotratníka)

Možnosti – formy vydědění

- 1) zůstavitel učiní prohlášení a uvede některý z důvodů vydědění
- 2) zůstavitel učiní prohlášení a neuvede žádný důvod – nepominutelný dědic bude mít právo na povinný díl (JEN NA POVINNÝ DÍL!), ledaže se proti němu prokáže důvod vydědění – ve sporu závětní dědic vůči nepominutelnému dědici důkazní břemeno
- 3) tzv. „**vydědění učiněné mlčky a po právu**“: zůstavitel výslovně nevydělí potomka, povolá však jiné dědice, opomine zcela potomka, i když ví, že žije (tzn. nedošlo k opominutí omylem) – opět bude muset závětní dědic prokázat, že zde byl důvod vydědění

Vydědění...pokračování

- Uvedení důvodu již není podmínkou platnosti: KS Plzeň, sp.zn. 11 Cdo 433/2016
- Neposkytnutí pomoci ve stáří, musí být objektivně v rozporu s dobrými mravy: I.ÚS 295/10
- I.ÚS 295/10 neprojevení zájmu o zůstavitele nutno posuzovat nejen podle dobrých mravů, ale i podle velikosti rodiny, zvyklostí, sociálního postavení, náboženského založení rodiny, zájem zůstavitele na udržování rodinných vztahů s potomky (totéž 30 Cdo 2217/2002)
- 21 Cdo 3213/2012 –trvalé vedení nezřízeného života: jen tam, kde vedení tohoto života není hlavním důsledkem nedostatečného uspokojení důležitých psych. a fyz. potřeb v dětském a mlad. věku, či disharmon. rodin. zázemí

Existence jmění –aneb, kde nic není, ani čert nebere a ani se nedědí (leč řízení o pozůstalosti se zahájit musí)

- Jedním z předpokladů vydání usnesení, jímž soud zastavuje řízení o dědictví proto, že zůstavitel nezanechal vůbec žádný majetek (§ 153 ZŘS), nebo proto, že zůstavitel zanechal jen majetek nepatrné hodnoty, cca do 25tis. Kč., který se vydává tomu, kdo se postaral o pohřeb (§ 154 ZŘS), je tedy skutečnost, že v řízení o dědictví nevyšel najevo žádný majetek, o němž by bylo sporné, zda ke dni smrti zůstavitele patřil zůstaviteli.
- V případě předluženého dědictví, které soud určí usnesením, postup podle § 180 z.ř.s., dále pak podle § 174 soud vyzve věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve lhůtě a lze nařídit likvidaci nebo lze řešit i bez likvidace

Existence jmění pokračování

- Po nařízené likvidaci již nelze projednávat dědictví
- Byly-li z výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty uspokojeny všechny pohledávky, soud rozhodne o vydání přebytku těm, kterým svědčilo dědické právo v době nařízení likvidace (podle velikosti podílu), případně státu
- Postavení dědiců vůči věřitelům už po likvidaci nemá charakter odpovědných za dluhy. Ti se uspokojili z majetku při jeho likvidaci

Judikatura k vydání majetku nepatrné hodnoty

- nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 3185/13, kde Ústavní soud uvádí: „*Souhrnně vyjádřeno, jestliže okresní soud v dědickém řízení přistoupil k vydání majetku nepatrné hodnoty, který zanechal zůstavitel, aniž by se dotázal stěžovatele jako vypravitele pohřbu, zda s jeho převzetím souhlasí, vybočil tím nejen z ústavně konformní interpretace ustanovení § 175h odst. 2 o. s. ř., ale i ze standardů výkladu, jež je v soudní praxi respektován, čímž porušil ústavně zaručené právo stěžovatele na spravedlivý proces, garantované v čl. 36 odst. 1 Listiny. Okresní soud současně v rozporu s čl. 38 odst. 2 Listiny zasáhl do stěžovatelova práva na projednání věci v jeho přítomnosti tak, aby mohl ovlivnit průběh řízení výkonem svých procesních práv a povinností účastníka dědického řízení. (...)* Pro úplnost je možno poznamenat, že aktuální právní úprava, tj. zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, již ve svém § 154 výslovně váže vydání majetku nepatrné hodnoty na souhlas vypravitele pohřbu.“

Odměny notáře dle vyhlášky 196/2001 Sb. v platném znění

- majetek ve výši **1 milión korun** - odměna notáře je 11 300 korun + DPH
- majetek ve výši **2 milióny korun** - odměna notáře je 16 300 korun + DPH
- majetek ve výši **5 miliónů korun** - odměna notáře je 23 300 korun + DPH
- majetek ve výši **10 miliónů korun** - odměna notáře je 28 300 korun + DPH
- majetek ve výši **20 miliónů korun** – odměna notáře je 38 300 korun + DPH

Specifické způsoby přechodu určitých práv

- Pohledávka ze stavebního spoření (závazek ze smlouvy o stavebním spoření zaniká – dříve přecházel na manžela a pohledávka na výplatu se stává součástí pozůstalosti)
- Nájem bytu – smrt pronajímatele (neznamená zánik nájemního vztahu, §2222/1 mohou si strany jako výpověď-důvod smrt pronajímatele sjednat, pak do 3měs od doby, kdy se o smrti dozvěděl, může nájemce vypovědět)

Přechod majetkových práv jinak než děděním

- **Nájem bytu –smrt nájemce** § 2279 (přechod na člena společné domácnosti, který se zůstavitelem v den smrti žil a nemá vlastní byt)

- Pokud touto osobou je osoba, neuvedená v §2279 –podmíněno souhlasem pronajímatele, omezení nájemní doby 2 roky po tomto přechodu
- **Smrt výlučného nájemce** bez osob v domácnosti § 2282 -2284
- **Pojistné smlouvy** – životní pojištění – plnění obmyšlené osobě (ovšem s jejím souhlasem za života –výjimka nezletilý, tam automatický souhlas)
- Pokud souhlas není, pak plnění ze smlouvy podle § 2826/2, tak manžel, děti, rodiče pojištěného, pokud nejsou, tak dědici
- **Mzda a platová práva přechází na manžela, děti, rodiče, pokud žili ve společné domácnosti (§328ZP) (tzv. zákonný odkaz –až když jej uplatnit nelze, pak dědicové)**

Práva a povinnosti, která smrtí zanikají

- **Bolestné a náhrada za ztížení společenského uplatnění** (pokud nebyla uznána či uplatněna u orgánu veřejné moci zůstavitelem za jeho života)
- **SJM**
- **Vyživovací povinnost**
- **Osobní služebnost** (např. právo bytu) – pro oprávněnou osobu (pokud není rozšířena z vůle smluvních stran rozšířena i na dědice, pak 1. děd.tř.), smrtí povinného přechází na dědice
- **Právo na výměnek**

Jak již nebýt dědicem: ZŘEKNUTÍ SE DĚDICTVÍ § 1484 an.

- Presumptivní dědic se ještě za života zůstavitele smluvně zřekne svého práva stát se dědicem
- Nepominutelný dědic se zříká i svého práva na povinný díl
- Rozsah zřeknutí dispozitivní
- Smlouva může být úplatná i bezúplatná
- Nenabude-li ten, v jehož prospěch se presumptivní dědic zřekl, platí, že nabude presumptivní dědic (dispozitivní)
- Kdo se zřekne dědického práva, zříká se tím i práva na povinný díl a zřeknutí působí i proti jeho potomkům (dispozitivní – lze ujednat i jinak)
- Pro výpočet povinného dílu se na něj hledí, jako by tento nepominutelný dědic dědil
- Zřeknuvší se manžel a rodič se zřeknutím zbavují práva na nutné zaopatření podle § 1666/2 a §16668/1
- Zřeknuvší však může přijmout odkaz
- Může být alternativní řešení následně žádoucího započtení na dědický podíl (presumptivní dědic již za života zůstavitele něco obdržel)
- Forma smlouvy - veřejná listina, zrušení prostá písemná

Odmítnutí dědictví (1485 až 1489 NOZ)

- Podstata shodná s dosavadní úpravou
- Odmítnutí lze předem vyloučit dědickou smlouvou
- Nepominutelný dědic může odmítnout s výhradou povinného dílu
- Dědic musí být o právu poučen a i 1měs lhůtě (21 Cdov149/2008/)
- Právo odmítnou v případě smrti dědice přechází ve lhůtě k odmítnutí na jeho dědice
- Odmítnutí s výhradou, podmínkou, je neplatné

Kdy dědic odmítnout nemůže

- Když mu je ustanoven opatrovník jako neznámému dědici nebo dědici neznámého pobytu
- Nemůže odmítnout stát, který nabyl dědictví podle §1634
- Po marném uplynutí lhůty k odmítnutí
- Když dal dědic svým počínáním najevo, že chce dědictví přijmout (např. NS Cdo 1351/2000, MS Praha 24 Cdo 321/1999)

Vzdání se dědictví (§1490 NOZ)

- V rámci dědického řízení ve smlouvou ve prospěch jiného dědice
- Lze se vzdát v jakémkoli rozsahu
- Za úplatu či bezplatně
- Není nutný souhlas ostatních nezúčastněných spoludědiců
- Lze od okamžiku, kdy uplynula lhůta k odmítnutí až po uzavření dohody dědiců o výši podílů nebo o rozdělení pozůstalosti (musí se odlišit od dohody od vzdání se)
- Nepominutelný dědic se vzdává i práva na povinný díl pro své potomky
- Podmíněno souhlasem druhé strany
- Ochrana práv třetích osob (§1720 solidární závaznost vůči dluhům)
- Dědic obtížen příkazem či odkazem vůlí zůstavitele je tímto nadále obtížen, pokud je musí splnit osobně
- Věřitelé mohou případně napadnout relativní neúčinností podle §589

Zcizení dědictví (§ 1714 – 1720 NOZ)

- Dispozice s dědictvím mezi zcizitelem dědictví po nabytí dědictví a nabyvatelem na základě smlouvy mezi nimi
- Uzavření smlouvy o zcizení před smrtí zůstavitele bez právních účinků
- Smlouva o zcizení uzavřená bez seznamu práv a povinností spadajících do pozůstalosti je smlouvou odvážnou, tzn. rizika plně přechází na nabyvatele
- Povinnost oznámit soudu, že došlo ke zcizení dědictví
- Ochrana věřitele - solidarita zcizitele a nabyvatele dědictví ve vztahu k dluhům

Výhrada soupisu pozůstalosti a soupis pozůstalosti (§ 1674 a 1684-1689 NOZ)

- Soupisem pozůstalosti se zjišťuje pozůstalostní jmění a určuje se čistá hodnota majetku v době smrti zůstavitele.
- dědic má právo vyhradit si soupis do jednoho měsíce ode dne, kdy ho soud o tomto právu vyrozumí, z důležitých důvodů lze prodloužit
- Soupis bývá nahrazen souhlasným prohlášením dědiců o známých aktivech a pasivech, někdy i tzv. seznamem pozůstalosti

Ad jmění zůstavitele:

- Soud nařídí soupis pozůstalosti (§1685):
- pokud to uplatní dědic, nebo je-li to potřebné pro výpočet povinného dílu
- Je-li mezi dědici osoba ne plně svéprávná, neznámá, právnická osoba veřejně prospěšná či zřízená ve veřejném zájmu
- Při nejistotě, kdo je dědicem
- Žádá-li o to věřitel
- Osvědčí-li věřitel zůstavitele, že tu je pro provedení soupisu jiný závažný důvod

Dědická smlouva (§ 1582-1593 NOZ)

- dvojí právní útvar -smlouva a závět'
- Nejsilnější dědický titul
- Dědickou smlouvou povolává zůstavitel druhou smluvní stranu nebo třetí osobu za dědice nebo odkazovníka a druhá strana to přijímá (§ 1582 zák. č. 89/2012 Sb.)
- Forma veřejná listina
- Zákaz dispozice s celou pozůstalostí
- Čtvrtina pozůstalosti musí zůstat volná ostatním pořízením

Ad Dědický titul: Dědická smlouva - pokračování

- Dědická smlouva neomezuje zůstavitele v dispozici s majetkem za jeho života
- Pořízení neslučitelné s dědickou smlouvou – dědic se může dovolat neúčinnosti
- Rozvodem se dědická smlouva neruší, není-li jiné dohody
- Zánik smluvních účinků
- zrušení dědické smlouvy dohodou
pořízením závěti
- rozvodem manželství, pokud se tak manželé ve smlouvě dohodli (§ 1593 NOZ)
- rozhodnutím soudu po rozvodu manželství (§ 1593 NOZ)
- prohlášením manželství za neplatné.

Dědická smlouva - pokračování

- Možnost převedení majetku za dědice již za života, pokud se tak dohodnou
- Nutno majetek sepsat ve formě veřejné listiny
- Pokud se nepřevede všechn, vztahuje se smlouva jen na ten sepsaný
- Neplatnost smlouvy porušující volnou čtvrtinu – asi relativní?? Slouží k ochraně zůstavitele
- Nakládání za života se smluvním majetkem : dle libosti (pro dědice lze doporučit např. zákaz zcizení či zatížení zapsaný do veřejného seznamu)

Dědická smlouva pokračování..

- Je-li nejprve porížena závět' a poté dědická smlouva, pak smlouva ruší závět' do té míry, ve které vedle sebe nemohou obstát (př.závětní dědic je povolán k celému jmění, smlouva jen ke $\frac{3}{4}$, pak závětní dostane jen $\frac{1}{4}$)
- **KONVEZRE** dědické smlouvy na závět':nesplňuje-li smlouva zákonné podmínky, pak je možné, že bude považována za závět'(absence formy, nebo ignorování volné čtvrtiny)
- **Ve sporu o dědické právo má vždy smluvní dědic nejsilnější pozici** , při popírání pravosti se k podání žaloby odkazuje dědic ze závěti či dědic zákonný

Dědická smlouva pořízená před 1.1.2014

- § 3070 zemřel-li zůstavitel po 31.12.2013 a odporuje-li jeho pořízení předpisům platným v době, kdy bylo učiněno, považuje se za platné, pokud vyhovuje aktuálním předpisům (podmínky, příkazy, doložení času, odkaz, dědická smlouva)
- §35b odst.1 písm. a) not. Ř. evidence i dědických smluv i smluv od odkazech – zaručuje, že se o ní dědicové dozví
- -§140 z.ř.s. ukládá soudnímu komisaři zjistit ze seznamu , zda je nějaké pořízení evidováno

ZÁVĚŤ

- Právní jednání zůstavitele, jímž povolává k celé své pozůstalosti, případně k její části jednoho či více dědiců, jde o odvolatelný projev vůle
- Nezastupitelný projev vůle
- Dovětek – není samostatný dědický titul, je vedle závěti a dědické smlouvy druhem posledního pořízení, lze aby působil v rámci závěti či dědické smlouvy, může být intestátní (vedle zákonného dědění), může dědici nařizovat podmínky, dokládat čas či ukládat příkaz, či může obsahovat odkaz
- Holografní, alografní, veřejná listina
- Závět' s úlevami

Pořizovací způsobilost

- Osoba omezené ve svéprávnosti, může v jakékoli formě pořídit, pokud se uzdravila a je schopna projevit svoji vůli
- Osoby omezené v rámci omezení jen ve formě veřejné listiny
- Omezení z důvodu návyku (alkohol, drogy..) – v rozsahu omezení jakkoli, max. o polovině pozůstalosti. Zbytek zákonným dědicům
- Nezletilí nad 15 ne plně svéprávní veřejná listina

Obsah závěti

- Identifikace samotného pořizovatele – nelze nahradit ústním svědectvím
- Viz KS Brno 18 Cdo 64/2002
- Obligatorně určení osoby dědice (rozdíl od dovětku!!!) - stačí jasná identifikace viz 24 Co 297/2002 , např. „Můj syn Karel“ ideálně ale jméno, příjmení, datum narození, adresa
- Dědic právnická osoba – firma, IČO, sídlo (musí mít právní osobnost)

Obsah závěti pokračování

- Možnost (ne povinnost) určit podíly
- Pokud povolal více D bez podílů – pak §1500, právo rovnodílné
- Podíl může spočívat v určitých věcech
- Výklad podle skutečné vůle zůstavitele!!NS sp.zn. 30Cdo 517/2002
- Dále možno v závěti doložit povinnost odkazu, určit vykonavatele závěti či správce pozůstalosti
- **PODPIS??obligatorní pro platnost právního jednání v písemné formě § 561/1**
- **Stačí příjmení, pokud nejsou pochybnosti o totožnosti (NS 4 Cz 82/82)**

Závět' - pokračování

- **Datum??§1494/1** - za určitých okolností lze upustit od dne měsíce a roku (např. na Štědrý večer, co jsme se naposledy sešli u stolu...)
- **§1500/2** zákonní dědicové nemají právo na zbytek pozůstalosti, pokud povolal zůstavitel dědice závětní zřejmě k celé pozůstalosti, pouze na něco zapomněl
- **§1502 – pokud se přepočítá – necht' je naplněna jeho pravá vůle**
- **§1580 zruší-li se závět' nová, ale dřívější se uchová, hledí se na dřívější, jako by nikdy nepozbyla platnosti (restart..)**

Omyl v závěti

- Podstatný omyl – neplatnost pouze toho ustanovení, kterého se omyl týká
- Podstatný, týká-li se:
 - Dědice
 - podílu či věcí
 - Podstatných vlastností věcí
 - Nesprávné popsání není omyl

Svědkové závěti

- Podepisuje se na listinu a doloží, že se jedná o svědka a osobní údaj (narození, adresa, č.OP, atp..)
- Nezpůsobilí jako svědci jsou: - nesvéprávná osoba,
 - osoba neznalá jazyka
 - odkazovník o tom, co se mu zůstavuje
 - dědic či zaměstnanec dědice či odkazovníka,či osoba jim blízká

Vedlejší doložky v závěti

- **Podmínka** (§1561 – chování dědice musí být znovu vykonáno po smrti, třebaže bylo vykonáno již za života x od podmínky v dědické smlouvě)
- K nemožné rozvazovací podmínce se nepřihlíží, nemožná odkládací je neplatná a dědic právo nenabude
- **Doložení času** (dědic dědí až když mu bude 18, dědic dědí na pět let nebo až za pět let)
- **Příkaz** (starej se mi o psa, provozuj dále tento závod nebo i zákaz zatížení či zcizení)

Vždy vhodné v kombinaci ustanovit správce pozůstalosti nebo vykonavatele závěti (nebo oba), když jen vykonavatele, tak mu náleží i správa

Formy závěti

- **Vlastní rukou – holografní §1533** – celá sepsaná i podepsaná rukou zůstavitele, beze svědků
- **Nikoli vlastní rukou, pouze vlastní rukou podepsaná – allografní §1534**
- Svědci podepisují dolů na závět', že byli přítomni prohlášení o tom, že listina obsahuje projev poslední vůle zůstavitele (podpisy, totožnost)
- **Allografní zvláštní – pro nevidomé a s jiným smyslovým postižením § 1635 (3 svědci, resp. plus pisatel a čítatel)**
- **Veřejná listina § 1357 (notářský zápis § 3026/2)ú**
- **Závěti s úlevami – tzv. privilegované závěti § 1542 - 1549**

Dědění ze zákona

(§ 1633-1641 NOZ)

- Nově šest dědických tříd
- První třída dědiců (§ 1635 NOZ) až na formulaci reprezentačního práva shodně se stávající úpravou)
- Druhá třída dědiců (§ 1636 NOZ) – shodně se stávající úpravou
- Třetí třída úpravou dědiců (§ 1637 NOZ) – shodně se stávající
- Čtvrtá třída dědiců (§ 1638 NOZ) – shodně prarodiče x nově nedědí v této třídě jejich děti
- Pátá třída dědiců (§ 1639 NOZ) – nově jen prarodiče rodičů zůstavitele.
- Šestá třída dědiců (§ 1640 NOZ) – nově vnuci sourozenců a děti prarodičů tzn. strýcové a tety zůstavitele

Nepominutelný dědic – povinný díl

- Nepominutelným dědicem je pouze potomek (děti a jejich potomci) § 1643
- Náleží jim povinný díl
- Může mít podobu dědického podílu nebo odkazu, ale musí zůstat nezatížen
- Právo nemá ten, kdo se zřekl, kdo byl vyděděn nebo nezpůsobilý, ale při výpočtu se na něj hledí
- Nemá právo na podíl z pozůstalosti, ale pouze má OBLIGAČNÍ nárok vůči, na peněžní částku

Velikost povinného dílu

- § 1643/2
- Nezletilý min. $\frac{3}{4}$ z jeho zákonného dědického podílu
- Zletilý $\frac{1}{4}$ jeho zákonného dědického podílu
- Pořízení kráticí či opomíjející potomka není neplatné!!!
- Kdy potomek díl nezíská: vyděděn, je dědicky nezpůsobilý, odmítl a nevyhradil si právo na povinný dík, zřekl se, vzdal se, došlo k započtení úplně, neuplatnil právo, předlužená pozůstalost a nic nezbylo dnem právní moci o nařízení likvidace pozůstalosti práva na povinný díl zanikají

Započtení na povinný díl a dědický podíl § 1658-1643

- Snaha o „spravedlivé“ rozdělení zůstavitelova jmění mezi dědice
- Značná právní nejistota, zůstavitel již nežije x prevence – za života uzavřít smlouvu o zřeknutí se
- Započítává se to, co dědic od zůstavitele obdržel za života – mimo obvyklá darování
- Žádný dědic nemá povinnost nikomu něco vydat
- Započítává se hodnota podle doby odevzdání, v mimořádných případech může soud rozhodnout jinak

Započtení na povinný díl § 1660

- Co nepominutelný dědic obdržel z pozůstalosti (nejen jako dědictví, ale i odkazem nebo jiným opatřením zůstavitele – darování pro případ smrti??asi ano...)
- Rozdíl §1660/1 a §1660/2
- §1660/1 v posledních 3 letech – jakékoli bezúplatné plnění, mimo obvyklá darování, započítává se i to, co obdržel od zůstavitele dědicův předek, ledaže zůstavitel přikáže, aby se započtení provedlo i za dobu delší
- §1660/2 co zůstavitel poskytl „startovací doping –bydlení, podnikání, povolání, atp....časově neomezeně, pokud zůstavitel neprojeví opačnou vůli

Započtení na dědický podíl § 1662-1664

- Započtení se provede jen pokud to zůstavitel přikázal ve formě předepsané pro závět'
- Soud jen kdyby byl neodůvodněně znevýhodněn nepominutelný dědic

Právo některých osob na zaopatření § 1665-1669 (záchranná síť?? odbřemenění sociální síti??)

- Právo na zaopatření po smrti zůstavitele při splnění podmínek náleží:
- Potomkům
- Rodičům (nutné z. max 1/3 zák.on.děd.podílu)
- Manželu (slušná výživa 6t po smrti, při odepření zák. dílu nutné z. až do nového manželství, max. 1/2 zák.dílu)
- Těhotná vdova (slušná výživa až do 6týdnů po porodu, totéž matka dítěte neprovdaná)
- Neprovdaná matka
- Všem osobám požívajícím za života zůstavitele bezplatné zaopatření 3týdny

Odkaz § 1594-1629

- Podstata: zůstavitel v pořízení pro případ smrti uloží určité osoby povinnost, aby odkazovníku vydala předmět odkazu a to z pozůstalosti nebo od této osoby samotné
- Odkazovník není povinen hradit dluhy zůstavitele
- Odkazovník není účastníkem pozůstalostního řízení
- Často využíváno k dobročinným účelům (nadace, církve, dotace politickým stranám, různé předměty muzejní hodnoty, příslušným odkazům, atp.)

Odkaz (pokračování)

- Odkaz jde k tíži všech dědiců, i když odkázaná věc náleží pouze jednomu z nich
- Toto neplatí, pokud je pouze dědici A uložen příkaz vydat odkaz osobě X
- Každému dědici musí zůstat alespoň čtvrtina z hodnoty dědictví nezatížená odkazy (pokud by to přesáhlo, musí se odkaz poměrně pokrátit)

Druhy odkazu

- Odkaz věcí určených podle druhu (osoba odkazem obtížená rozhodne, která věc bude vydána) – nejčastěji odkaz peněz
- Odkaz individuálně určené věci
- Odkaz pohledávky (obtížená osoba postoupí pohledávku i s příslušenstvím a případným zajištěním odkazovníku)
- Odkaz jednotlivých věcí je možné požadovat ihned, jiné odkazy jsou splatné rok po smrti zůstavitele

Odvolání odkazu

- -zničením věci za života (pouze u věcí nezastupitelných)
- Změnou odkázané věci zcela mění její povahu
- Zůstavitel pohledávku vymůže či vybere

Svěřenecké nástupnictví

- Situace, kdy zůstavitel svou vůlí povolá svému dědici dědice
- Možnosti:
- Povolá někoho, kdo v době smrti ještě není
- Povolá-li někoho s podmínkou rozvazovací i odkládací
- Uloží-li někomu příkaz a ten jej nesplní
- Doloží-li zůstavitel čas, na nějž má dědic dědictví nabýt nebo od kdy ho má nabýt

Svěřenecké nástupnictví - pokračování

- Subjekty:
- přední dědic a následný dědic nebo
- Dědic a svěřenecký nástupce
- Právo předního dědice – pokud mu neumožnil zůstavitel ve svém pořízení nic víc, tak má pouze právo poživatele, který max může věc zatížit či zcizit za účelem úhrady dluhů zůstavitele nebo tak může učinit se souhlasem svěřeneckého nástupce (forma veřejné listiny) nebo na návrh tak rozhodne soud (z důvodu péče řádného hospodáře ze strany předního dědice)

Svěřenecké nástupnictví – pokračování II

- Zapisuje-li se věc do veřejného seznamu, zapíše se i svěřenecké nástupnictví
- Povolání více nástupců, kteří v době smrti zůstavitele ještě neexistují – zaniká nabytím prvního, který se narodil po jeho smrti
- Nejpozději zánik uplynutím sta let od smrti zůstavitele i když byla vůle na dobu delší (kogence)
- Povolání svěřeneckého nástupce nezpl. dítěti nezpůsobilému pořizovat zanikne nabytím pořizovací způsobilosti (v rozsahu jeho povinného dílu)
- Povolání osobě s omezenou svéprávností zaniká, pokud svéprávnost nabyla

Darování pro případ smrti §2063 OZ

- - zůstavitel uzavře smlouvu s obdarovaným – bezúplatnost a účinky ke dni smrti
- Smluvní konsensus (právní jednání – souhlas, nikoli fyzické převzetí věci)
- Výslovné vzdání se práva odvolat dar ze strany dárce a vydání listiny toto potvrzující obdarovanému
- Obdarovaný přežije dárce

Darování pro případ smrti pokračování

- Věcně právní účinky až zápisem do katastru
- Obdarovaný podá návrh na zápis ke KN
- Vhodné aby strany uzavřely za života zůstavitele smlouvu o zákazu zcizení a zatížení věci (plus zápis do KN)
- Po smrti je věc zahrnuta do aktiv pozůstalosti
- Pokud jedna ze smluvních stran zemře, závazek přechází do dědictví

Ještě k povolání vykonavatele závěti a ustanovení správce pozůstalosti

- Úkolem vykonavatele je dbát o naplnění vůle zůstavitele
- Zůstavitel povolá správce v závěti či smlouvě
- Má hájit platnost závěti, vydědění potomka, namítat nezpůsobilost osob, potvrzuje soudu splnění nařízení zůstavitele, vymáhá splnění příkazu, vydává prohlášení o vydání odkazu, vykonává správu, není-li zůstavitelem povolán správce
- ROZDÍL od správce – jeho pozice přetrvává i po skončení řízení
- Vykonavatel může kdykoli odstoupit – nutno oznámit soudu
- Má právo vyžádat od notáře potvrzení o výkonu funkce vykonavatele

Povolání správce pozůstalosti § 1556

- Zůstavitel může povolat správce, forma veřejná listina
- Správce se ujme, jakmile se dozví o smrti zůstavitele
- Byl- li povolán i vykonavatel, řídí se pokyny vykonavatele
- Může kdykoli ohlásit soudu že odstupuje
- Porušuje- li vykonavatel či správce své povinnosti, lze je odvolat i bez návrhu

Dědění s mezinárodním prvkem

- Prameny právní úpravy: zák.č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č.650/2012Sb – použije se na dědictví osob, které zemřely po 17.8.2015 (nepoužije se na daňové, celní a správní věci)
- Cíl:
 - udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob
 - zajistit slučitelnost kolizních norem a pravidel pro určení příslušnosti platných v členských státech

Nařízení o dědickém právu pokračování...

- Obecným hraničním určovatelem pro určení příslušnosti i rozhodného práva je:
 - **obvyklý pobyt zůstavitele v době smrti**

Při posuzování obvyklého pobytu celkově posuzovat životní okolnosti zůstavitele, zejména délku pobytu, pravidelnost pobytu, podmínky a důvody pobytu. Místo by mělo vykazovat úzký vztah k dotčenému státu

- **Není-li možno** místo obvyklého pobytu stanovit, popř. je-li to obtížné, pak
 - **stát původu zůstavitele** (tam, kde se nacházelo středisko jeho rodiny a jeho společenského života)

Narizení o dědickém právu pokračování...

- Přemísťoval-li se zůstavitel střídavě mezi několika státy, aniž by se někde usadil trvale,
 - Pak:
 - stát, jehož byl příslušníkem
- nebo
- stát, kde měl většinu majetku

Nařízení o dědickém právu pokračování...

- Z důvodů právní jistoty by se **mělo dědictví řídit právním řádem jako celek**
- **Veškerý majetek, který je součástí pozůstalosti, bez ohledu na to, zda se nachází v členském státě nebo mimo, pomocí volby rozhodného práva pro dědictví**
- Volba by se měla omezit na právo státu, jehož jsou státními příslušníky
- Je třeba zajistit vazbu mezi zůstavitelem a zvoleným právem a zabránit úmyslné volbě práva, která by mohla zmařit legitimní očekávání blízkých osob na povinný díl

Jednotné Evropské dědické osvědčení

- Mělo by zajistit rychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady v unii, aby dědicové, odkazovníci, vykonavatelé dědictví či správci pozůstalosti měli možnost prokázat své právo a své postavení v jiném členském státě
- Orgán vydávající osvědčení by měl zohlednit formální náležitosti nezbytné pro zápis nemovitého majetku v členském státě, v němž se nachází příslušný rejstřík

